

ME MÄÄTTÄSET

MÄÄTTÄSTEN SUKUSEURA RY

SISÄLTÖ

- HAPANLEIPÄÄ LEIPOMAHAN... 4
- TALOT KYLÄN KESKELLÄ - HAAPASET – VÄNTIT - MÄÄTTÄSET 6
- LEENA RINTEEN MUISTELUITA SOTALAPSIAJALTA 10
- KÄVELEN HAUTAUSMAALLA 16
- UKKOPEKALLA NAANTALIIN 20
- KOTISEUTUMATKA KARJALAN KANNAKSELLE KESÄLLÄ 2016 22
- KARJALAN LIITTO 26
- UUSIKIRKKO-SEURA 28
- IN MEMORIAM: VEIKKO MÄÄTTÄNEN 30
- MUISTOKIRJOITUS: ANJA HELENA SALOVAARA 32
- MARTTI KALEVI MÄÄTTÄNEN 34
- NYKYMÄÄTTÄSIÄ: ILMARI MÄÄTTÄNEN 36
- PAPPA JA POIKA 40
- MATILDA KAKON TARINA 42
- MÄÄTTÄSTEN SUKUSEURA RY 45
- MUURLA 46
- MÄÄTTÄSTEN SUKUSEURA RY 25 VUOTTA 48

ALKUSANAT

Luet Määttästen sukuseuran nettilehden toista numeroa. Edellisen ilmestymisestä on nyt vuosi.

Sukuseuran toiminta alkaa elpyä koronan aiheuttamista takaiskuista. Nytkään ei näy mahdollisuutta päästä kotiseuturetkille, mutta sitä innokkaammin kokoonnumme nykyisillä kotiseuduilla. Viime kesänä oli Naantalin risteily, josta kuvia sisäsivuilla.

Tänä vuonna kokoonnumme juhlistamaan sukuseuran 25-vuotista taivalta Muurlaan seurakuntatalolle. Muurla on yksi niistä paikkakunnista, jonne evakuoitui paljon määttässukuja. Jäljempänä ovat Muurlan esittely ja kutsu sukuseuran juhlaan. Kaikki joukolla mukaan!

Tässä numerossa muistellemme vanhoja aikoja Karjalassa ja evakossa sekä poismenneitä suvun jäseniä, mutta pääsemme tutustumaan myös nuorempien kiinnostaviin uriin.

Mukana tässä lehdessä on myös ohje perinteisen hapanleivän tekoon. Olen päässyt maistamaan Soilen leipomaa kunnan karjalaista hapanleipää. Iha niiko Mummo ois leipont! Pidetään vanhat hyvät ohjeet muistissa. Ne ovat usein terveellisempiä kuin uudet kovin maustetut ja keinotekoisesti kohotetut.

Tarkoituksenamme on taas vuoden päästä julkaista seuraava nettilehden numero. Vastaanotamme mielellämme muistojanne, valokuvia ja muuta aineistoa Määttässukua koskien. Erityisen kiinnostuneita olemme niitten muistoista, jotka muistavat vielä aikaa ”sillo koton.” Haastatelkaa perheenne vanhempia edustajia ja kirjatkaa ylös. Nyt on korkea aika koota tietoja muistiin nuoremmille sukupolville.

Tutustukaa sukuseuraan ja sen toimintaan myös nettisivuillamme www.maattassuku.fi. Kaipaamme kovasti uutta, nuorta väkeä. Niin lehden toimitukseen kuin sukuseuran muihinkin toimintoihin kaivataan diginatiiveja meidän kansakoulussa taipaleensa aloittaneiden tilalle.

Meillä on varsin runsas sukututkimusaineisto, jonka ylläpitoon etsitään henkilöä, joka voisi hoitaa sitä muutaman seuraavan vuosikymmenen eteenpäin.

Nettisivuillamme on liittymislomake niille, jotka eivät vielä ole jäseniä. Tervetuloa mukaan vaalimaan yhteistä sukutietouttamme!

Kirsi Laine vt. päätoimittaja

HAPANLEIPÄÄ LEIPOMAAN...

Olen kasvanut mummojen ja äidin leipomalla ruisleivällä, tai niin kuin meillä sanottiin hapanleivällä tarkoittaen hapattamalla eli fermentoimalla kuten nykyään sanotaan, tehtyä ruisleipää. Äitini Eila sai oppinsa omalta äidiltään Hildalta ja anopiltaan Ainolta. Äitini ja Aino-mummoni oli naitu Määttä-sukuun, minä taas olin siihen syntynyt.

Lapsuudenkodissani ollut leipäpytty oli tullut evakkokuormassa Uudenkirkon Haapalasta Halikkoon että saatiin vuosikymmeniä vanha leipäjuuri mukaan. Liekö isäni perheen evakkopaikoissakin ollut käyttöä pytylle, ei tullut koskaan puheeksi. Olin noin 20 ensimmäistä elinvuottani katsonut miten äiti ja mummo sekasivat leivän edellisenä päivänä ja leipoivat taikinan valmiiksi aamupäivällä ja leivät leivottiin iltapäivällä, kun taikinan pintaan tehty ristin merkki oli "noussut" lähes näkymättömäksi leipätaikinan pinnalla. Puhuttiin leivän siunaamisesta mutta sillä oli myös merkitys näyttää, milloin leipätaikina oli noussut riittävästi leipomista varten.

Vuodet kuluivat, mummot nukkuivat pois jo seitsemänkymmentäluvun alkupuolella ollessani alakouluikäinen ja ruisleivän teko jäi äitini harteille. Asia ei sen kummemmin kiinnostanut minua.

Vanha leipäpyttykin oli jo rapistunut ja käyttöön oli otettu uusi puinen pikku saavi. Äidistänikin aika jätti kevään kynnyksellä 2022. Eikä hän enää yli 90-vuotiaana jaksanut ruisleipää leipoakaan enää muutama vuoteen.

Asia alkoi kiinnostaa minua noin vuosi sitten ja harmittelin miksi en ollut äidiltäni hapanleivän tekoa opetellut. Mielessäni oli toki kuva, joka oli jäänyt jo lapsena mieleeni, miten mummo kaapaisi taikinaa leipäpytystä kahvikupin tassilla sopivan määrän ja näppärästi pyöräytti kartion muotoisia leipiä leivin pöydälle nousemaan. Minulla ei ollut suvun hapanjuurta sen paremmin kuin leipäpyttyäkään mistä aloittaa leivän teko. Onneksi satuin löytämään Marttojen, noiden kotitalousnerojen ohjeen, miten kasvattaa hapanjuuri. Tuumasta toimeen. Aloin siis kasvattaa omaa hapanjuurta. Kasvattaminen kesti vähän yli viikon. Mittailin veden lämpötilaa ja lisäsin luomujauhoja

päivittäin tarkasti ohjeen mukaan. Juuri sai olla lepoajat lämpimässä paikassa ja paikaksi valikoitui kylpyhuoneen suojainen nurkka, jossa säädin lattialämmityksen 27 asteeseen. Ja tulihan siitä toimiva hapanjuuri huolellisella kasvattamisella. Minua ei vaalea hapanjuurileipä kiinnostanut vaan halusin ruisleipää.

Koitti päivä, jolloin juuri oli valmis kokeiltavaksi. Sekasin leivän edellisenä iltana luomuruisjauhoista veteläksi velliksi ja jätin sen seuraavaan aamuun leivin liinan alle kylpyhuoneen nurkkaan happanemaan. Jännitin aamulla oliko taikina lähtenyt happanemaan, ja olihan se. En luottanut pelkästään hajuaistiini vaan maistoin taikinaa. Ja tosiaan tuttu hapan makuhan siinä oli. Lisäsin ruisjauhoja ja leivoin taikinan nousemaan. Iltapäivällä aloin pyöritellä taikinasta kartioita. Ei se ollutkaan niin helppoa, kun luulin mutta sainhan jonkinlaiset leivät aikaiseksi. Taas leivät nousemaan pellille ja odottamaan paistoa. Lapsuuden kodissani oli ollut

suuri leivinuuni, jota pitkällä haloilla lämmitettiin ja tuhkat harjattiin männynhavuista tehdyllä luudalla hellan keittolevyn alle tuhkaluukkuun. Äitini oli jo paistanut leivät sähköuunissa, joten leivinuunin puuttumisesta en kantanut huolta.

Jännittävä hetki oli, kun otin leivät uunista ja kyllä ne näyttivät aivan kuin mummon ja äidin tekemiltä. Jännittävä hetki oli myös kun, maistatin leipiä veljilläni, jotka olivat myös kaivanneet äidin hapanleipää. Lausunto veljiltäni Matilta ja Tuomolta oli, ihan kuin äidin tekemää. Pikkusiskona sain tästä suurimman kiitoksen uurastuksestani. Hapanleivän leipominen jatkuu yhä omalla juurella.

Pakinoinut:

Vänti Helena Hermannin Erkin Soile (Soile Mäkipää synt. Määttänen)

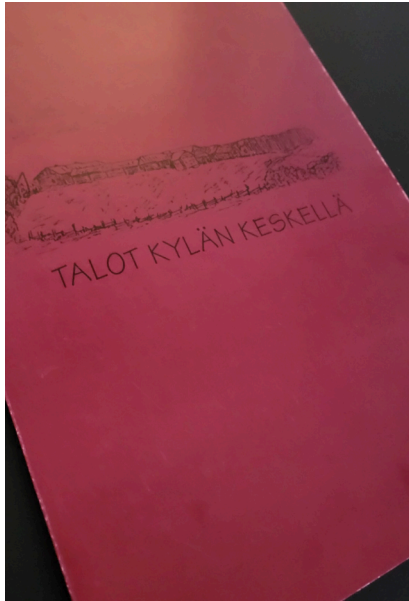
TALOT KYLÄN KESKELLÄ - HAAPASET – VÄNTIT - MÄÄTTÄSET

Kirjoittanut Alli Suomi s. Määttänen (1934 - 2016)

Tätini **Alli Suomi s. Määttänen** syntyi Uudellakirkolla vuonna 1934 Väntin taloon **Herman Määttäsen** kolmanneksi lapseksi. Isoisänsä **Joonas Markunpoika Määttänen** oli tullut Kanneljärven Hötsölästä kotivävyksi Väntin taloon Uudenkirkon Haapalaan tai Rieskalaan, joksi useamman pienen kylän yhdistelmää nimitettiin kansan suussa.

Alli lähti Halikosta ensin oppikouluun Paimioon ja opiskeli tämän jälkeen farmaseutiksi Turun yliopistossa mutta halusi elämältään enemmän ja opiskeli äidinkielen maisteriksi ja hankki rehtorin pätevyyden. Hän toimi mm. pitkään Halikon kansalaisopiston rehtorina ja äidinkielenopettajana ja

aikuiskasvattajana. Alli oli taiteellisesti hyvin lahjakas pitäen taidenäyttelyitä ja ilahduttaen Salolaisia ympäristöään upeilla posliinimaalaus töillään sekä värikkäillä maalauksillaan.

Elämänfilosofiansa hän kiinteytti hyvin kiinalaiseen sananlaskuun: "Ihminen on tehnyt silloin elämäntyönsä, kun hän on rakentanut talon, tehnyt pojan ja kirjottanut kirjan". Nämä kaikki hän toteutti.

Allin kirja on ajankuvaus erään kannakselaissuvun vaiheista ja taloista ja elämästä kylän keskellä ennen sotia ja evakkomatkaa mutta myös siitä mitä

sukupolvemme menettivät ennen meitä, kotinsa, kotikylänsä, naapurinsa, kotiseutunsa ja sinne rakennetun tulevaisuutensa. Elämä Haapalan kylässä ja Rieskalassa oli sosiaalisesti vilkasta ennen sotia.

Alli Suomi käyttää kirjassaan otteita kirjailija ja kansanperinteen keräilijä Samuli Paulaharjun tallenteista. Paulaharju on mm. tehnyt piirrosluonnoksen Väntin tuvasta vv.1901-1904. (Suom.Kirjal.Seura).

Helsingin Sanomien toimittaja, Viipurin kirjeenvaihtaja ja pakinoitsija Paavo Montonen nimim. Jeremias oli Matti ja Maria Väntin kummipoika ja vietti lapsuuttaan Väntin vunukoiden kanssa, jotka olivat siis syntyjään siis Määttäsiä. Itse pääsin 70- luvulla isoisäni Herman Määttäsen kanssa tapaamaan isoisäni lapsuuden ystävää Paavo Montosta. Olin valitettavasti kovin nuori silloin mutta tapaaminen on vasta aikuisiällä saanut arvostukseni. Alli Suomi on kirjassaan käyttänyt myös Montosen muistiinpanoja ajankuvauksena. Oma lukunsa on myös se, että kuuluisan runolaulajan Maria Haapasen tytär kuului tätini Allin naapurustoon, ja oli mummoni Aino Määttäsen läheinen ystävä kuten myös kirjailija, runoilija Elsa Pukonen kuului isovanhempieni ystäväpiiriin.

Kuvassa Alli Suomen veli, isäni Erkki Määttänen, kävelemässä entisen kotinsa paikkaa kohden. Kuva otettu tietääkseni joskus 80 -luvulla.

Itselleni ehkä mielenkiintoisin luku oli isoisoisäni Joonas Markunpoika (1861-1866) kosintamatka Kanneljärven Hötsölästä Uudenkirkon Haapalaan Väntin talon kotivävyksi. Miten isoisäitini Helena mielti monta päivää mennäkö Joonakselle vaimoksi.

Lopuksi suora lainaus Alli Suomen kirjasta: Haapalalaisen Simon Huhtasen runo menetetyille kotiseudulle:

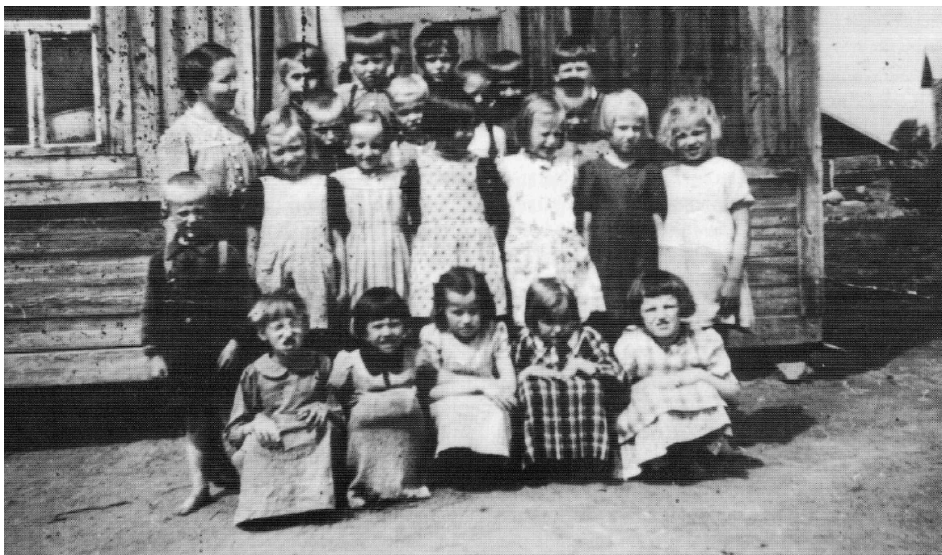
"Siel on lyöty monta lautaa, siel on monta taaton hautaa,

Sitä aina rakastamme, sinne käymme muistoissamme."

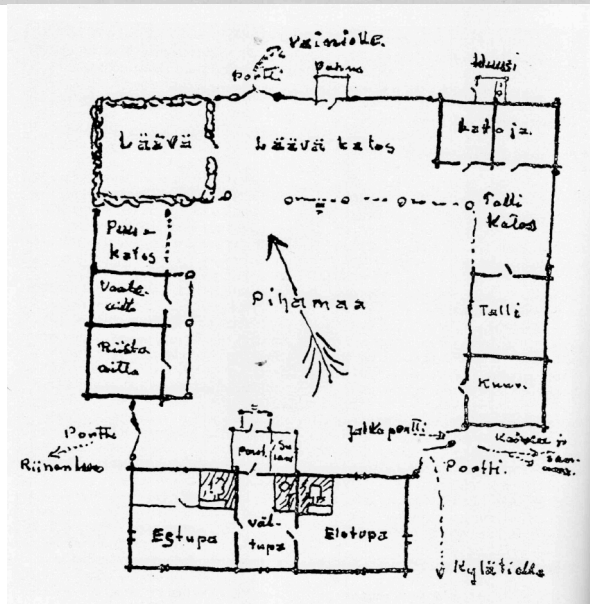

Soile Mäkipää

Alli Suomen kirjasta:

Lukuvuotena 1942-1943 kävin alakoulun toisen luokan. Koulurakennuksena oli Eino Vesterisen talo Päätilässä. Tässä me olemme koolla kaikki keväällä 1943 oppilaat ja opettajamme Martta Kiilunen. Oppilaat joka rivi vasemmalta alkaen: Vilho Kakkonen, Unto Tetri, Simo Anttalainen, Keijo Hietanen, Martti Määttänen, Reijo Saukkonen, Maija Anttalainen (Ville Kallen Maija), Martti Vesterinen, Liisa Koli, Eero Sirkkiä, Hilka Puntti, Leena Vesterinen, Anja Hietanen, Alli Määttänen (minä), Jorma Vesterinen, Milja Määttänen, Irma Hietanen, Sirkka Hietanen, Liisa Sirkkiä, Eila Hietanen ja Pauli Hietanen (poissa koulusta).

Väntin Matti ja Mari Milloin kuva on otettu, siitä ei ole tietoa. Kuvan henkilöiden järjestys on tyyppillinen tuon ajan valokuville; isäntä istuu edessä "rehvakkaana" ja vaimo kainona seisomassa vähän taka-alalla.

LEENA RINTEEN MUISTELUITA SOTALAPSIAJALTA

Viime sotien aikana ja niiden jälkeen Suomesta lähti Ruotsiin yli 70 000 lasta niin sanotuiksi sotalapsiksi. Anna Aatamintytär Määttäsen pojan tytär Leena oli yksi heistä.

Leena Rinne os. Reiman syntyi keväällä 1936 Kanneljärven Harjun kylässä Hilma os. Paavilainen ja Kaarlo Reimanin yhdeksäntenä lapsena.

Talvisota syttyi ja perhe evakuoitiin marraskuun lopulla 1939.

Äiti ja pienimmät lapset nousivat junaan Lounatjoen asemalta. Isä ja isommat lapset jäivät vielä pakkaamaan tärkeimpiä tavaroita rekeen. Vanhimmat tytöt Mirjam ja Inkeri olivat ajamassa karjaa Lounatjoen asemalle. Vanhin veli Niilo värväytyi armeijaan täytettyään juuri 17 vuotta. Pauli ja Mauri kulkivat eri reittiä.

Paljoa Leena ei muista matkasta eikä ajasta. Hänhän oli tuolloin vasta 3,5 vuotias.

Käsky

siviiliväestön evakuoimiseksi.

Tämä paikkakunta on määrätty evakuoitavaksi.
Teidän on heti siirrettävä irtain omaisuutenne maantien varteen, jonka jälkeen
Teidän on heti lähdettävä liikkeelle ja mentävä suorinta tietä
suoraan Suomen Raute-Ulkomaalle.

josta teidät ohjataan edelleen.

Jos kuulut väestönsuojelujoukkoihin, ilmoittaudu heti lähimmälle esimiehellesi, jolta saat toimintaohjeet.

Ole rauhallinen!

Muista, että pieninkin hermostuneisuus tarttuu ja suurenee sekä aiheuttaa väestössä sekasorron, josta koituu vahinkoa kaikille ja ehkä ennen juuri itsellesi.

Säilytä harkintakyky ja toimi niin, että se koituu kaikille yhteiseksi hyödyksi. Rauhoita muitakin, jos haraitset heissä hermostuneisuutta.

Mitä otat mukaasi?

Ensiksi: Mikäli mahdollista 5 vuorokauden muonan.
Toiseksi: Talvella riittävästi vaatetta ja mikäli mahdollista tyhjän patjapussin ja peitehuovan.
Talvella ota mukaasi lumivaipaksi soveltuva vaate.
Kolmanneksi: Rahat ja arvoesineet sekä arpopaperit.
Neljänneksi: Muuta tärkeitä omaisuuksiasi voit ottaa sen verran, että jaksat sen kantaa mukanaan ottamalla huomioon noin 20 kilometrin päimärsän.
Viidenneksi: Polkupyörän ja talvella sukat tai potkukelkan.
Vain sairaat, lapset ja vanhuksat saavat käyttää hevosajoneuvoja, mikäli toisin ei ilmoiteta.
Tottele viranomaisten antamia määräyksiä tinkimättä, sillä siten vain parhaiten edistät omaa matkaasi. Anna sotilasosastoille ja kuormastoille tietä. Kulje tien reunoja. Mikäli voit, vältä päiväsaikaan kulkemasta avoimilla paikoilla ja teillä.
Muista, että lumivaippa suojaa sinut talvella ja kesällä salaudat helposti maastoon, jos välität liikkumista lentokoneiden lähellä ollessa.
Rauhallisuus on suomalainen hyve ja sinä olet suomalainen.

Lääninhallitus.

Aluksi mentiin evakkoon Kiikkaan Sopan taloon, josta myöhemmin Käpylinnaan. Se oli pieni talo kuusimetsän keskellä. Leena leikki kävyillä.

Sieltä muutettiin Muurlaan Arolaan.

Isä tuli Muurlaan lomalle linnoitustöistä äitienpäivänä 1941. Sen Leena muistaa hyvin.

1926 syntynyt Pauli ja 1928 syntynyt Mauri olivat työvelvollisia. Maurin tiedetään olleen töissä ainakin maatilalla Merijärvellä. Pauli oli mukana linnoitustöissä.

Kun Kanneljärvi syksyllä 1941 oli vapautettu Isä ja Pauli lähtivät ensin takaisin Harjuun. Niilo oli armeijassa.

Isä ja Pauli alkoivat rakentaa väliaikaista taloa asunnoksi ja kävivät samalla linnoitus- ja radankunnostustöissä Kannaksen pääradalla.

Äiti jäi pienten lasten ja Mirjamin kanssa Muurlaan. Pekka oli vastasyntynyt. Mirjam oli toipilaana käsivamman jälkeen ja kävi kevättalvella opistoa Muurlassa.

Tällöin 13-vuotias Mauri lähti Terijoelle lähetiksi.

Inkeri lähti Kannakselle kevättalvella 1942.

Loput perheestä lähtivät Harjuun keväällä 1942 paitsi Mirjam, joka seurasi perässä opiston päätyttyä vappuna 1942.

Elämää asemasodan aikana Harjussa

Aluksi perhe asui Hannisen mamman mökissä lähempänä asemaa. Isä rakensi väliaikaista taloa entisen navetan kivijalkaan. Talosta piti myöhemmin tulla karjalle rakennus. Asuttiin tilapäisesti karjakeittiössä ja eläimet olivat toisessa päässä rakennusta. Heinälato siinä välissä. Varsinainen talo piti rakentaa vanhalle paikalleen, kun olot olisivat vakiintuneet. Päärakennuksen

piirustuksetkin olivat valmiina.

Lapsilla oli mukavaa. Missään vaiheessa eivät lapset murehtineet sotaa. Jotkut perheenisät, jotka olivat Kanneljärvelle komennetussa autokomppaniassa, kävivät omia lapsiaan kaivatessaan leikkimässä Leenan pikkuveljen kanssa.

Leena ei muista silloin olleen varsinaisesti mistään pulaa. Ainakaan sitä ei lapsille ilmaistu, mutta Harjun kouluun piti viedä omat eväät.

Isommat siskot aikanaan kertoivat Äitinsä tehneen siihen aikaan lapsille ruokaa, vaikka kynsistään. Luonto tarjosi marjoja ja sieniä, mutta piti olla varovainen metsissä liikkuesssa, sillä alueella liikkui myös desantteja. Keväällä 1942 oli huutava pula siemenperunoista. Sitten Isä oli muistanut, että syksyllä 1939, oli laitettu perunoita Paarnejalla hiekkarinteessä sijainneeseen kylän yhteiseen isoon perunakuoppaan. Se oli hautautunut taisteluiden aikana syvälle, mutta sieltä kaivamalla saatiin tarvittavat siemenperunat kaikille palanneille viljelijöille ja päästiin alkuun. Nyt ei perunakuoppaa kannata etsiä. Sen kohdan yli menee kaasuputki.

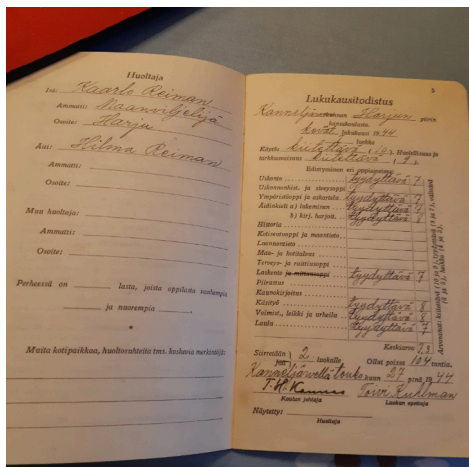
Jotain vanhemmat ehkä aavistivat tulevasta tai ainakin olivat huolissaan lasten turvallisuudesta ja ravinnon saannista. Lotat levittivät sanaa mahdollisuudesta lähettää pieniä lapsia

turvaan Ruotsiin. Nuorin tytär, 1938
syntynyt, Meeri lähti sotalapseksi
ensimmäisenä jo Harjusta.

Talvella 1943-44 Leena ennätti käydä ensimmäisen luokan kansakoulua Harjussa. Toini Kuhlman oli opettajana Harjun koulussa. Koulua pidettiin Valtimon talossa. Harjun oma koulu paloi talvella 1942-43.

Uusi evakkoon lähtö

Kesäkuun 11 päivä 1944 jouduttiin lähtemään uudelleen evakkoon. Koulu oli juuri päättynyt. Ensimmäinen kouluvuosi takana. Leena oli onneksi oppinut lukemaan ja kirjoittamaankin jo aika hyvin.

Lähtö junalla oli taas Lounatjoen asemalta. Tällä kertaa mentiin Sysmään. Osa matkasta mentiin laivalla.

Sysmässä majoituttiin pieneen muonamiehen mökkiin, jossa liesi oli vain 40 cm korkea. Äidin, joka oli pitkä nainen, piti olla polvillaan keitellessään.

Talo oli hyvin likainen. Ensimmäiset päivät menivät taloa pestessä. Leena ja Maiju olivat vain vähän aikaa Sysmässä. Mattoja kerettiin pestä jokirannassa.

Ruotsiin lähtö

Ennen lähtöä käytiin valokuvassa ja terveystarkastuksessa neuvolassa. Sitä miten lähtö järjestettiin, ei Leena tiedä. Varmaan lotat järjestivät.

Leena ei olisi halunnut lähteä. Hän pelkäsi kovasti ukkosta ja Äiti lohdutti, ettei Ruotsissa ukkostaisi.

Ruotsissa ukonilman tullessa ensimmäisen kerran hän tunsii Äidin

valehdelleen hänelle. Kyllä Ruotsissakin ukkosti. Oli väärin antaa lapselle katteeton lupaus, mutta Äiti uskoi, että Ruotsissa olisi paremmin.

Matka oli monivaiheinen. Yhtään tuttua aikuista ei ollut mukana, vain vieraita lottia. Lapsilla oli kaikilla laput kaulassa.

Leena lähti matkaan Sysmästä pari vuotta vanhemman Maiju-siskon kanssa. Oli toivottu, että he pääsisivät samaan paikkaan tai lähekkäin.

Ensin mentiin junalla Vaasaan ja siitä laivalla Ruotsiin. Edelleen junalla Härjlungaan lastenkotiin, jossa oltiin useita päiviä. Siellä heidät kaikki pestiin. Lapset istutettiin pitkälle penkille, hiukset kammattiin pesuvadin päällä ja lopuksi laitettiin yöksi etikkakääre täiden varalta. Leenan vaaleat hiukset muuttuivat punaisiksi etikkakäsittelystä. Ruoka oli lastenkodissa hyvää.

Leena pääsi vanhemman lapsettoman pariskunnan luo pieneen taloon paikkaan nimeltä Åsoka Smedstorp.

Talon isäntä oli pehtoorina naapurin isommassa talossa.

Maijun piti päästä naapuriin 2km päähän, mutta sinne otettiin kaksi poikaa. Sen sijaan Maiju pääsi paikallisen lottaa vastaavan naisen kotiin, jossa oli itselläkin monta lasta, tosin vanhempia kuin Maiju.

Ruotsissa

Leena kutsui Ruotsin vanhempia Herbertiksi tai Pappaksi ja Elleniksi tai Mammaksi. Mammakin oli yli 50 -vuotias, kun Leena saapui. Lapsi oppii kielen nopeasti ja unohtaa myös.

Leena oli Pappan lemmikki. Hän olisi ostanut Leenalle mitä vain. Mamma sentään vähän jarrutti.

Ruoka oli hyvää.

Koulu

Ruotsissa Leena joutui uudelleen ekaluokalle. Vähitellen hän oppi kielen sekä lukemaan ja kirjoittamaankin.

Mitään tukiopetusta ei saanut, mutta
Leena oppi silti nopeasti.

Ruotsissa ei annettu numeroita vaan kirjaimia arvosanoiksi ja opettaja antoi Leenalle hyvät arvosanat.

Jonkun verran kiusaamista esiintyi. Pojat huutelivat alussa.

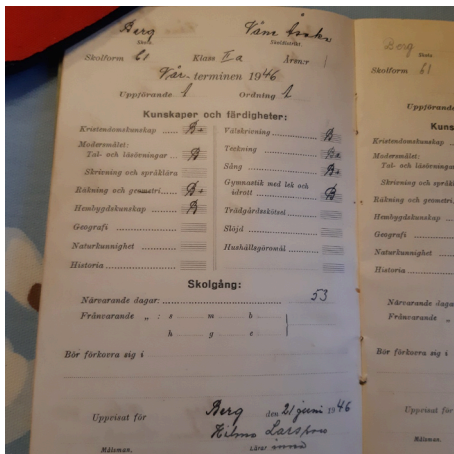
Leena kerkesi käydä 2 talvea koulua Ruotsissa.

Ruotsin kouluun ei tarvinnut viedä eväitä.
Kaikki ruoka tuli koulun puolesta.

Ruotsissa luokat olivat pieniä.
Ensimmäisellä luokalla oli 12 oppilasta,

joista 4 oli suomalaisia. Luokat olivat yhdysluokkia, kuten Suomessakin pienissä kouluissa. Samassa luokassa olivat 1. ja 2. luokan oppilaat.

Koulussa järjestettiin joulujuhlat ja päättäjaiset.

Oli Ruotsissa hyviä kavereitakin. Pappan veljellä oli suurinpiirtein samanikäiset tytöt ja poika ja naapurissa oli sotalapsena Annikki Luukkanen, jonka kanssa Leena vieläkin pitää yhteyttä. Hän asuu nykyään palvelukodissa Helsingissä.

Asumisolot

Asumisolot Ruotsissa olivat erilaiset kuin Suomessa. Taloissa ei ollut saunaa. Leenan kotona käytiin kesällä pesulla lämmittämättömässä mökissä, mutta kylmään aikaan peseydyttiin keittiössä. Saattoi olla, ettei se sujunut kovin hyvin, siksi Leena aina silloin tällöin pääsi pesulle naapurissa asuneen Pappan veljen luona. Siellä oli paljon lapsia ja suihkuhuone sisällä. Myös Maijun luona käydessä Maijun

Ruotsin mamma pesi ammeessa ja kampasi Leenan.

Ruoka Ruotsissa oli monipuolisempaa. Siellä sai jopa banaaneja. Ne tuotiin vihreinä ja kypsytettiin uunin lämmössä.

Yhteydenpito

Suomesta lähetettiin kirjeitä. Onneksi Leena osasi jo lukea ja kävi joku yhdyshenkilö tarvittaessa kääntämässä Mammalle ja Pappalle. Leena osasi itse kirjoittaa jo kirjeitä suomeksi.

Kaiken kaikkiaan Leena pitää hyvänä, että pääsi Ruotsiin. Siellä oli hyvät oltavat Papan ja Mamman ainoana lapsena. Hyvin pidettiin ja mukava oli olla.

Ensin alkuun kyllä kaipasi kovasti kotiin, mutta leikkikaverit ja se, että tapasi Maiju-siskon usein, auttoi.

Paluu Suomeen

Kun takaisin Suomeen lähtö tuli kesällä 1946, olisivat Ruotsin vanhemmat halunneet pitää Leenan, mutta vanhemmat halusivat kaikki lapset takaisin kotiin.

Pappa ja Mamma toivat Leenan Trollhättaniin, josta matka jatkui junalla ja laivalla Suomeen.

Perhe oli muuttanut Muurlaan Kaukelmaan kartanoon ja alkoi luvat saatuaan rakentaa omaa kotitaloa lähelle.

Suomessa koulussa Leena koki, ettei opettaja ymmärtänyt Ruotsissa olleiden lapsien tilannetta. Hän mm. sai nelosen laulussa, koska ei osannut suomenkielisiä sanoja, vaikka osasi melodian. Muutkin numerot olivat aluksi huonoja. Piti tehdä töitä, että pääsi taas normaalille tasolle.

Tuntui siltä, että opettaja olisi halunnut nöyryyttää evakkolapsia. Monet olivat huonosti pukeutuneita ja tunsivat jo sen takia alemmuuden tunnetta. Leenalla ei ollut tätä murhetta. Ruotsin mamman ja papan paketit auttoivat häntä vaatetuksessa.

Kansakoulun päätyttyä Leena kävi kansanopistoa ja harjoitteli lastenhoitajaksi.

Naimisiin mentyään Leena kävi perheineen katsomassa mammaa ja pappaa joka kesä. Muun muassa silloin, kun Pappa 1957 täytti 90 vuotta.

Kirjeenvaihto oli vilkasta. Kaikkein koskettavin kirje on Leenan Ruotsin mammalta ja papalta ennen joulua 1957 saapunut kirje, jossa kauniilla käsialalla hieman vanhahtavalla ruotsinkielellä nämä ottavat osaa Leenan ja Eskon suureen suruun. Esikoispoika Jari menehtyi aasialaisepidemiaan alle 2-vuotiaana. Mamma ja pappa kirjoittavat hyvin koskettavasti ja lohduttavasti. He ymmärtävät suuren surun ja kehottavat katsomaan tulevaan. He kirjoittavat, että Leena ja Esko ovat vielä nuoria, heillä on elämä edessään ja mahdollisuus saada

vielä monta lasta. Sanan valinta ja empatia on niin valtavan koskettava, että tuskin sen ajan kukaan suomalainen olisi osannut asiaa niin hyvin ilmaista. Tällä oltiin silloin niin kollektiivisten trauman murtamia vielä sodasta.

Mamma menehtyi ensin, mutta Pappa eli pitkään yli 90 -vuotiaaksi.

Omien lastensa ohella Leena hoiti muitakin lapsia. Hän oli alussa yksi harvoista perhepäivähoitajista Kiskossa. Hän on hoitanut pääosan kymmenistä kiskolaisista ikäluokista.

Leena ja Esko saivat Jarin lisäksi tyttären ja pojan ja näillä on yhteensä 5 lasta ja 3 lastenlasta.

Nyt Leena asuu leskenä kodissaan tyttärenpoikansa kanssa toimeliasta elämää ja on lastensa ja lastenlastensa perheiden keskipiste.

Kirsi Laine

KÄVELEN HAUTAUSMAALLA

OSA 1

Wikipedia kertoo, että Malmin hautausmaan pinta-ala on 65 hehtaaria, josta hautakortteleita on 54 hehtaaria. Vuosittain tehdään noin 2000 hautausta, mikä tekee Malmista toiminnallisesti Suomen suurimman hautausmaan.

Hautoja on kaikkiaan noin 50 000 ja hautausmaan koko toiminnan aikana on tehty noin 200 000 hautausta. Malmin hautausmaa vihittiin käyttöön 10. marraskuuta 1894, ja hautaaminen alkoi 3. helmikuuta 1895.

Malmin hautausmaalle on asunnoltani matkaa hieman yli kilometri, joten päätän toteuttaa viimein tarkemman tutustumisen hautausmaahan, jossa olen vuosien saatossa toisenkin kerran kävellyt ja useampia ystäviäni viimeiselle matkalleen saattanut.

Avaan tietokoneen, siirryn sivulle www.hautahaku.fi. Jossa on tiedot usean hautausmaan hautapaikoista. Kirjoitan sanan Määttänen ja totean tietoja löytyvän kaikkiaan 246:lle haudatulle. .

Oikeaan reunaan avautuvasta valikosta haen Hautausmaa-valikosta ylläpitäjän Helsingin seurakuntayhtymän, ja alempaa hautausmaaksi Malmin hautausmaan.

Tämän jälkeen avautuu kymmenen

ensimmäistä hautatietoa etunimen mukaan aakkostettuna. Sivuja on kahdeksan, joista viimeisellä viisi nimeä, joten haudattuja on kaikkiaan 75.

Nimen kohdalla olevista valikoista saa tarkempaa tietoa: hautapaikan sijainnin korttelin, rivin ja hautapaikan tarkkuudelle, karttakuvan hautapaikan sijainnista sekä tiedon samaan hautaan haudatuista.

Avaan tietokoneeni taulukkolaskennan ja kirjaan kultakin haudatulta nimen, elinvuodet, haudan sijainnin ja ainakin osin tiedot samaan hautaan haudatuista.

Varhaisimmassa käytössä olevassa haudassa Määttänen on saanut täältä leposijansa vuonna 1939. Hautapaikkojen lukumäärä on haudattuja vähemmäjäisempi, sillä samaan hautaan on haudattu monessa tapauksessa useampi henkilöitä. En kuitenkaan ryhdy hautapaikkoja laskemaan.

Törmään heti hautaustiedot selvitettyäni ongelmaan. Haudattujen nimiä kirjasin kaikkiaan 76, vaikka ensimmäinen katsantokerta löysi vain 75 haudattua Määttästä. Pitkälti yli tunnin tarkistelun jälkeen asia selviää. Kirjauksiin

käyttämäni vajaan kahden tunnin aikana oli järjestelmään kirjattu uusi haudattu Määttänen, jonka tiedot myös löysin. Hämmästyttävä yhteensattuma, sillä uusia hautauksia tulee keskimäärin vähemmän kuin yksi vuodessa, mutta sattumuksen johdosta uusin osui juuri tutkiskeluni hetkille.

Ensimmäiseen vierailuuni valmistaudun tulostamalla parille arkille haudattujen nimet ja kirjaamani tiedot sekä kartan hautausmaasta.

Hautarivin 2 vieressä on hautapaikka 27, josta hautojen numerointi jatkuu oikealle

Ensimmäinen käynti ajoittuu isänpäivälle, jolloin minulla oli pari tuntia valoisaa aikaa hautoihin tutustumiseen. Tulostettua listaani katselemalla päätän aloittaa katsomisen hautausmaan eteläisestä osasta, joka on uudempaa aluetta. Merkitsen 12 nimeä, joihin arvelen aikani riittävän. Olen liikkeellä

autolla, jonka pysäköin eteläiseltä portilta alkavan Kalmiston puistotien varrelle. Pysähdyn kohtaan, josta on lyhyt matka kortteliin 87, missä kirjaukseni mukaan on Marian ja Uunon viimeinen leposija. Oikea hautarivi löytyy helposti ja hauta samoin, vaikka en vielä ole omaksunut hautanumeron kulkusuuntaa. Jatkan kävelyä ja löydän toistakymmentä hautaa, tavoitteesta jää puuttumaan vain yksi kohde, jonka jälkikäteen havaitsen aiheutuneen kirjausvirheestäni.

Toinen vierailuni tapahtuu jalan. Kotiovelta kävelen Pihlajamäentien portille runsaassa 14 minuutissa ja askelmittari kertoo kävelysuorituksesi 2036 askelta. Tällä kertaa kauniissa syysässä on aikaa hieman niukemmin, joten tavoitteeni on löytää hautausmaan keskiseltä alueelta taas kymmenkunta hautakiveä. Otan myös valokuvia kilvistä, joita seuraten kohde löytyy helposti. Muutamaa kohdetta joudun hieman hakemaan, koska hautarivi päättyy jatkuakseen suunnassa, jota joutuu hieman hakemaan. Tämän olisi onnistunut välttämään tulostamalla kartan hautapaikan sijainnista. Käyn myös katsomassa ensimmäisellä kerralla löytymättä jääneen hautakiven, mikä löytyi helposti korjaamillani luvuilla.

Kolmas käyntini ajoittui marraskuun puolivälin tienoille viimeisiin lumettomiin hetkiin. Tällä kertaa päivä oli aurinkoinen tarjoten mieluisan kävelysään. Olin taas kehittänyt ennalta kävelysuunnitelmaani tulostamalla kohteita hautakortteleiden mukaisessa järjestyksessä. Katsottujen hautojen määrää en ollut pyrkinyt runsaannuttamaan, vaan tarkoituksena oli ensisijaisesti käydä läpi aiemmin väliin jääneitä hautakortteleita. Tälläkin kertaa aluksi kohteeni löytyivät helposti ja varmistin kohteen ottamalla kuvan hautakivestä. Muutamilla haudoilla oli tuoreen vierailun johdosta kukkasia tai loppuun palanut hautakynttilä, joillakin hauta näytti olleen pitkään ilman hoitoa ja huolenpitoa.

Eräässä pienessä risteyksessä kohtasin oravan, joka minut havaittuaan kiipesi läheiseen mäntyyn minua tarkkailemaan. Muistin silloin poimineeni edellisen käynnin yhteydessä tammenterhon. Terho löytyi taskun pohjalta ja totesin sen kuoren avautuneen. Jätin terhon kävelytielle ja jatkoin matkaani. Vasta myöhemmin opastekilpeä lukiessa luin, että eläinten ruokkiminen on kiellettyä. No, enhän minä nähnyt mitä mahdollisesti paikalta poistumisen jälkeen tapahtui. Ehkä kuitenkin häiritsin luonnon kiertokulkua, josta Pyhä Pietari minua aikanaan nuhtelee...

Palaan itäiseltä alueelta kohti eteläistä pysäköintipaikkaa ja otan kuvan Eugen Schaumanin muistomerkestä.

Muistomerkki on paikalla, josta Eugen siirrettiin tuokokuussa 1906 sukuhautaamaan Porvooseen.

Eugen Schaumanin muistomerkki

Malmin hautausmaa lienee ehkä maamme ainoa – tai ainakin harvalukuinen – hautausmaa, jossa on lounasravintola ja kahvila. Kohdalle saapuessani oli lounasaika jo ohi. Mutta koska sulkemisaikaan oli vielä puoli tuntia, niin päädyin nauttimaan elämäni ensimmäiset pullakahvit hautausmaalla.

Kahvilasta suuntasin kohti porttia, mutta päätinkin vielä katsoa muutaman eteläisimmän alueen haudat. Nyt kohtasinkin ensimmäiset ongelmat. Hautojen lisäksi on muutamassa korttelissa uurnalehto, jossa vainajasta löytyy vain pieni metallilaatta. Se, miten laattapylväät on numeroitu tai koodattu, ei minulle vielä selvinnyt. Lisäksi ainakin yksi Määttänen lepää netistä löytyvän kartan mukaan korttelissa 96, jota ei kuitenkaan kentällä näy. Paikan päällä niillä sijoilla on kortteli numeroltaan 100, jota käpristyneessä karttakopiostani ei näy. Selvittävää siis vielä riittää.

Hautakortteleiden kulmassa oleva kilpi

Kotona kuvia katsoessani ja muistiinpanoja lukiessani totean nähneeni hieman yli puolet Malmin hautausmaalla olevien Määttästen haudoista. Tätä kirjoittaessani en tiedä vielä käyntieni seuraavaa hetkeä. Vieläkö tämän vuoden puolelle tulee säältään kelposia ja kalenteriini soveliaita kävelyhetkiä, vaiko vasta ensi vuonna kevään koittaessa.

Viimeinen kävelyni kuitenkin tapahtuu hieman joulukuun puolivälin jälkeen, jolloin kymmensenttinen lumikerros peittää maan. Tavoitteen on käydä pohjoisella alueella katsomassa kymmenkunta hautaa. Pienessä pakkassäässä käynti sujuu joutuisasti parantuneen paikallistuntemuksen tuomalla rutiinilla. Viimeisenä kohteena on korttelissa 26 oleva hauta. Hiljennyn paaden ääreen, jossa lepäävät Rauha ja Ville. Nietos peittää jo hautakiven alimman rivin sanoman. Varovaisesti pyyhin lumen ja luen Rauhan maallisen vaelluksen alkaneen vuonna 1910 ja jatkuneen vuoteen 2014. Avioliiton myötä sukunimensä Määttäseksi saanut Rauha lienee hyvinkin pitkäikäisin sukunimeämme kantanut. Elon päiviä laskin kotiin palattuani Rauhan kokeneen 37 812.

Runsaat puolet Määttäs-haudoista olen nähnyt, joten vuodelle 2025 jää vielä runsaasti tutkittavaa.

Hannu Määttänen

Ukkopekalla Naantaliin

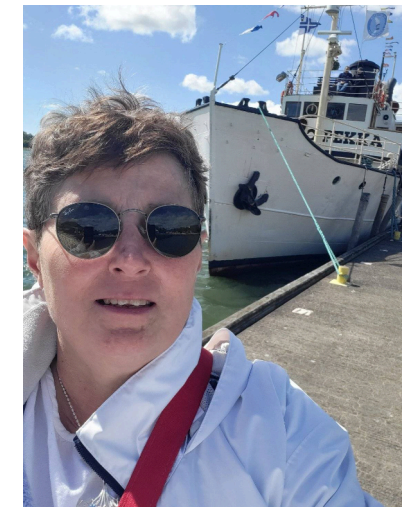
Sukuseura järjesti jäsenilleen kesätapaamisen heinäkuisena perjantaina. "Kotiseutumatka" Höyrylaiva s/s Ukkopekalla ulottui tällä kertaa Turusta Naantaliin. Naantalissa tutustuttiin venesatamaan, vanhaan kaupunkiin ja Naantalin kirkkoon.

20

21

Vuonna 1938 valmistuneen höyrylaiva S/S Ukkopekan risteilyt loppuivat kesän 2024 jälkeen.

KOTISEUTUMATKA KARJALAN KANNAKSELLE KESÄLLÄ 2016

... VAALIMAA > VIIPURI > MUOLAA*ILOLA > ÄYRÄPÄÄ > PUNNUS > VALKJÄRVI > MUOLAA > VAALIMAA ...

Perjantai 1.7.

Minun matkani Karjalan kannakselle alkoi aikaisesta aamusta. Kuljettaja *Olli Kulonsivu* poimi minut Rajalan keltaiseen bussiin Forssan torin laidalta. Riihimäeltä kyytiin nousi *Veli-Matti Halonen*. Tuttu vetäjä monilta aiemmilta Kannaksen kotiseutumatoilta. Lisää väkeä kerääntyi pitkin etelä-Suomea. Vaalimaan raja-asemalle saavuttaessa meitä oli lähes 50 henkeä. Rajalta suuntasimme Viipuriin, jossa kaupunkikiertoajelu. Paikallisena oppaana ilmeikäs, suomalaisuutta rakastava *Irina*. Tutustuimme arkkitehti Alvar Aallon 1930-luvulla suunnittelemaan Viipurin kaupunginkirjastoon, joka oli vuonna 2013 avattu entisöitynä alkuperäiseen asuunsa. Maailmankuulu rakennus on maineensa ansainnut!

Käyntejä tutuissa turistikohdeissa: Kauppahalli, Pyöreä Torni, Monrepos puisto ja muita kaupunginäkymiä.

22

Majoittuminen Hotelli Druzbaan Salakanlahden rantamaisemassa. Omatoimisia kävelyretkiä kaupungissa. Kauniissa ja lämpimässä säässä viihtymistä ja tarinointia hotellin patiolla.

Lauantai 2.7.

Hotelliaamiaisen nautittuamme jätimme jäähyväiset Viipurille ja matkasimme Kanneljärvelle. Irinan vauhdikkaan opastuksen saattamina päädyimme Kanneljärven kirkon raunioille. Muutamia tiiliseinän torsoja oli vielä pystyssä kuin käskien uutta kappelia rakentamaan...

Kanneljärveltä matka suuntautui suurin, kaihoisin ja jännittävin ajatuksin Muolaan Ilolaan. Täällä Ilolassa asuivat aikanaan isovanhempamme *Johannes (s. 1887) ja Anna Maria (s. 1891) Määttänen* perheineen aina 1930-luvun loppuun, kunnes joutuivat naapurivaltion ajamina muuttamaan kohti maamme läntisiä osia. Me heidän lapsenlapsensa Timo, Riitta, Sirkka, Jorma löysimme ja saimme nähdä Toivo-isämme lapsuuden ja nuoruuden kotikontuja yhdessä Sirkkan puolison Pentin ja Jorman puolison Marin kanssa.

Suvun vanha koti pihoineen olivat siinä aivan silmiemme edessä säästyneenä hävitykseltä. Nykyinen asukas lienee rakentanut joitain "lisävinkkeleit" muutama vuosikymmen sitten. Talossa eikä myöskään pihalla näkynyt liikkujia. Tontin ympäri kiersi ruosteinen metalliaita ja pihaportti oli lukittu. Jorma kävi täällä parikymmentä vuotta sitten saaden tietää, että silloin vanhan mummolamme

23

omistaja olisi ollut Pietarin alueella toimivan kolhoosin insinööri. Talo on toiminut hänen loma-asuntonaan eli datsana. Mieleemme herkistyi ajatuksista täällä 80 vuotta sitten asuneista "esiperheistämme". He saivat elantonsa maata viljellen ja karjaa hoitaen. Lähellä siintävä kalaisa Suulajärvi antoi lisäksi Ahdin antimia perheen ruokapöytään. Töissä ja kulkemisessa sentään neljä vantteraa hevosta. Suuri ja välttämätön apu siihen aikaan.

Ilolasta matka jatkui Äyräpään vuonna 1944 hävitetyin kirkon raunioille ja muistomerkillä. Samoin sodassa kaatuneiden suomalaisten sotilaiden muistomerkillä. Pienen eväshetken jälkeen reissasimme Punnukseen. Punnuslaisten muistoja tienvarressa metsäksi muuttuneena. Pidimme hartaan ja lauluisen tuokion sodan "Sydänveri"-

Sunnuntai 3.7.

Illan tullen majoituimme Michur Inn - hotellille aivan Valkjärven hiekkarannan kainaloon. Ravintolan kepeänvaloisalla kuistilla nautimme päivällistä hyvällä ruokahalulla. Riitta ja minä pulahdimme järven matalana laskeutuvaan rantaveteen. Virkisti! Ravintolan terassilla vielä rattoisa lauluilta omatoimisesti inspiroiden hämäryyden verhotessa Valkjärven maisemaa.

Hotelliaamiaisen jälkeen matkamme jatkui klo 9.30 uusin elämyksin. Pieni koukkaus Vihkimäen kesäasuisessa laskettelukeskuksessa. Rinteestä avautui kuvauksellinen näkymä Punnuksen suuntaan yli järven.

Kotiseutumatkamme viimeinen tapahtumakohde oli Muolaalaisten Seuran järjestämä Vainajien Muistojuhla klo 12 alkaen Muolaan kirkon raunioilla Alttariristin äärellä. Ohjelma: Lippuairue, tervehdykset, seppeleet muistomerkeille, lauluja, virsiä. Anne Kuorsalon juhlapuhe "Muiston voima kutsuu Muolaaseen".

Tilaisuus jatkui läheisessä Sankarilehdossa lauluin, puhein ja kukkatervehdyksin. Sankarilehdossa seisahduimme isän veljen Taunon hautapaikan äärellä. Sankarivainajien muistomerkeille laskimme oman seppeleemme 5.10.1941 Lehtiniemessä kaatuneen Tauno-setämme muistolle.

Tauno-setämme hautakummun äärellä. Riitta, Sirkka, Jorma, Timo

Timo Määttänen

KARJALAN LIITTO

Kulttuurijärjestönä toimiva Karjalan Liitto ei ole unohtanut juuriaan. Evakkojen etujärjestöksi vuonna 1940 perustettu Liitto käynnistää 85-toimintavuotenaan valtakunnallisen ja vuosittaisen evakkojen liputuspäivän 20.4.2025.

Karjalan Liiton toimintateema vuonna 2025 on aineeton kulttuuriperintö. Liitto jäsenyhteisöineen kutsuu tunnistamaan ja tunnustamaan karjalaisuutta sukupolvesta toiseen siirtyneinä karjalaisina tapoina ja käytänteinä sekä kulttuurisina asenteina ja toimintamalleina arjessa ja juhlassa.

Karjalan Liiton ja sen jäsenyhteisöjen tapahtumissa, kursseilla, matkoilla ja erilaisissa kokoontumisissa ylläpidetään ja uusinnetaan eli eletään karjalaisuutta ajassamme. Ylisukupolvinen yhdessä tekemiseen perustuva kulttuuriperintökasvatus on Liiton toiminnan ydin.

Karjalaisten Sukuyhteisöjen Liitto (KSYL) on perustettu karjalaisten sukuseurojen yhteistyöelimeksi Karjalan Liitossa. Liittoon kuuluvat sukuseurat toimivat yhdessä järjestäen seminaareja ja retkiä vuoden teeman huomioiden.

Eevaliisa Kurki lukee karjalankielellä satuja,

Sivun kuvat : Sofia Flygare.j

Sukuseuratoiminnan tueksi Liitto ylläpitää sukututkijan neuvontapalvelua.

Liiton pääkulttuuritapahtuma vuonna 2025 on lauantaina 7.6.2025 Helsingissä kirjasto Oodissa. Lisäksi Liitto järjestää Karjalatalossa kulttuuritapahtumia ja kursseja. Keskusjärjestönä se tukee jäsenyhteisöjään mm. jäsenrekisteri- ja viestintäpalveluin.

Järjestölehti Karjalan Kunnaat on jäsenetu. Se kertoo monipuolisesti Karjalaan ja karjalaisuuteen liittyvistä asioista neljän numeron verran vuosittain. Järjestölehden rinnalla Liitolla on

Oodi Karjalalle näyttely 2023,

aktiivinen Facebook-sivu ja jatkuvasti päivittyvä www-sivusto.

Liiton Sie Mie -Puodista löytyy karjalaisaiheisia tuotteita ja kirjallisuutta kulttuuriperinnöstä.

Karjalan Liiton jäsenseuraan ja Karjalan Liittoon voi liittyä sähköisen liittymislomakkeen täyttämällä: www.liity.karjalanliitto.fi. Liittyä voi myös olemalla yhteydessä jäsenseuraan tai Karjalan Liittoon: jasen@karjalanliitto.fi.

www.karjalanliitto.fi

Minna Anttonen

Mervi Piipponen, Pekka Määttänen, Juhani Nenonen Villa Salmelan laulukemmakat kesäkuussa 2023

UUSIKIRKKO-SEURA -

KARJALAISEN KULTTUURIN JA PERINTEEN PUOLESTA JO YLI 50 VUOTTA

Vuonna 1971 Salossa perustettu Uusikirkko-Seura on valtakunnallinen pitäjäseura, johon kuuluu noin 130 jäsentä eri puolilta Suomea. Seuran keskeinen tavoite uusikirkkolaistausten yhdyssiteenä toimimisessa sekä karjalaisen ja erityisesti kannakselaisen kulttuuriperinteen vaalimisessa on pysynyt samana sen perustamisesta lähtien. Tarkoituksena on myös koota ja tallentaa Uuteenkirkkoon liittyvää historiatietoa sekä tehdä tunnetuksi laajemmin Karjalaa ja karjalaisia koskevia kysymyksiä. Uusikirkkolaista perinnettä vaalivat myös aktiivisesti omina yhdistyksinään toimivat Turun Uusikirkko-kerho sekä Pääkaupunkiseudun uusikirkkolaiset.

Uudenkirkon kirkkopyhä Muurlassa 2022

Uusikirkko-Seura järjestää aktiivisesti tavoitteidensa mukaista toimintaa jäsenistön toiveita kuunnellen. Vakiintuneita tapahtumia ovat kevät- ja syyskokouksien yhteydessä pidetyt esitelmätilaisuudet sekä erilaiset retket. Vuoden kohokohtana on Uudenkirkon pitäjäjuhlat, joiden historiaa tarkastellessa korostuu uusikirkkolaisten aktiivisuus yhteisöllisyydessä ja yhteisen perinteen vaalimisessa. Uusikirkko ja Terijoki ovat järjestäneet pitäjäjuhlita kauimmin aina vuodesta 1940 alkaen, jolloin ensimmäiset pitäjäjuhlat vietettiin Lohjalla.

Nykyisin valtaosa jäsenistä on jo toisen ja kolmannen polven uusikirkkolaisia tai muuten Uudestakirkosta ja Karjalasta kiinnostuneita. Haasteena on saada erityisesti nuorempia ja

Uusikirkko - Karjalan Liiton Historian kuvakokoelma. 1920-luku.

työikäisiä jäseniksi, sillä aikaa vievät niin ruuhkavuosien perhearki, työt kuin mahdollisesti muissa yhdistyksissä toimiminen. Toisinaan perinnetoiminta saatetaan kokea sisällöltään itselle sopimattomaksi, kun toiminnan sisällöistä ei ole tarkempaa käsitystä. Yhä enemmän on myös heitä, joiden perheissä karjalaisuudesta ei ole puhuttu tai kosketuspinta karjalaisuuteen on sukupolvien vaihtumisen myötä häipynyt. Tällaisen taustan myötä toimintaan mukaan tulleet ovat usein harmitelleet sitä, etteivät ole liittyneet aiemmin. Karjalaiset juuret ja suvun historia kiinnostavat, mutta yhdistyksiin ei osata hakeutua, jos niiden olemassaolosta ei tiedetä. Pitäjä- ja sukuseurojen onkin entistä tärkeämpää tehdä toimintaansa näkyväksi ja saavutettavaksi mainontaa ja tiedotusta kehittämällä.

Karjalaisuus elää meissä vaikuttaen osaltaan siihen, millaisia olemme, missä ja miten toimimme ja miten olemme päätyneet tekemään sitä mitä teemme. Pitäjäseurojen kautta on mahdollista saada sellaista identiteettitietoa, kulttuurista ja sosiaalista pääomaa, jonka arvoa ei voi mitata ja jota muualta on vaikea löytää. Uusikirkko-seura kannustaa kaikkia asiasta kiinnostuneita mukaan iloiseen ja välittömään joukkoon vaalimaan yhdessä arvokasta karjalaista kulttuuriperintöämme. Karjala ja Uusikirkko elää siellä missä me kohtaamme.

Teksti ja kuvat: **Inga Vainio**, Uusikirkko-Seura ry

In memoriam: Veikko Määttänen

MUUSIKKO, sotilasmestari Veikko Määttänen kuoli 22. maaliskuuta 2024 Helsingissä 91-vuotiaana. Hän oli syntynyt Ruokolahdella 5. huhtikuuta 1932.

Määttäsen Mikko-isän yritys Abr. Määttänen Oy omisti laajoja maa-alueita Vuoksenniskalla, Ruokolahdella ja Jääskessä sekä Vuoksen varrella olleen Siitolan kartanon. Mikko ryhtyi myöhemmin sekatavarakauppiiaaksi.

Mikko-isä vei poikansa 13-vuotiaana Lappeenrantaan pyrkimään oppilaaksi rakuunasoittokuntaan. Tohtori Silvennoinen epäili Veikko-pojan pärjäämistä, sillä painoa kokelaalla oli vain 38 kiloa ja hänet piti nostaa hevosen selkään. Virkeä poika kuitenkin hyväksyttiin, ja siitä alkoi Veikko Määttäsen ura musiikin parissa luurankotakissa ja punaisissa hurmahousuissa.

LAHJAKAS ja oppivainen poika sai soittimeksi käyrätorven. Hänet lähetettiin kerran viikossa junalla Helsinkiin käyrätorvitaiteilija, professori Holger Fransmanin yksityistunneille. 1950-luvulla Määttänen siirtyi Lappeenrannasta Helsingin varuskuntasoihtokuntaan, nykyiseen Kaartin soittokuntaan.

Perheen kasvaessa Määttänen hankki lisätienestejä soittamalla sekä oopperassa että Kansallisteatterissa. Viimeinen työpaikka ennen eläköitymistä oli Pääesikunnan tiedotusosastolla. Soittajan ammatti vaihtui harrastukseksi Karelia-puhallinorkesterissa. Molempien orkesterien kanssa matkusteltiin useissa Euroopan maissa. Vapaa-ajan

matkat suuntautuivat muun muassa Itä-Karjalaan, Egyptiin, Marokkoon ja Jordaniaan.

ELÄMÄSSÄ oli suuria menetyksiä. Määttäsen pikkuveli kuoli kulkutautiin vain kahden vuoden ikäisenä 1940. Veikon ja hänen vaimonsa pieni tytär menehtyi 1965, samoin Veikon isosisko. Vuoden kuluttua kuoli isä.

Kaikesta huolimatta raskas taakka ei Veikkoa lannistanut. Orvoiksi jääneet sisaren tyttäret saivat nauttia enonsa huolenpidosta, ystävällisyydestä, huumorista ja sivistyneestä seurasta. Enon perheen vierailut olivat elämän kohokohtia ja antoivat monella tapaa eväitä selvitä arjesta myöhemmälläkin iällä. Huolimatta viime vuosien monista vaikeista sairauksista, säilytti Veikko hymynsä, valoisuutensa ja positiivisen elämänasenteensa loppuun asti.

Muutamia vuosia sitten kysyin Veikko-enolta, oliko hänellä koskaan ollut mielessä mitään toista uraa. "Olen saanut nauttia ja tehdä juuri sitä työtä, mitä halusin, elää musiikin keskellä", eno vastasi.

Kirjoittaja **Merja Salonen** on Veikko Määttäsen sisaren tytär

Muistokirjoitus: Anja Helena Salovaara (o.s. Rätty)

Anja Helena Salovaara (o.s. Rätty) menehtyi pitkään sairastettuaan Helsingissä 22. kesäkuuta 2024. Hän oli 75-vuotias. Helena syntyi Helsingissä 26. joulukuuta 1948 Emil ja Hilma Rädyn nuorimmaksi tyttäreksi. Hän kasvoi Helsingissä kahden sisarensa kanssa ja kävi kansakoulun siellä. Helena oli jo nuorena tunnettu ystävällisyydestään ja tavastaan tulla toimeen kaikkien kanssa.

Helena tapasi tulevan aviomiehensä Helsingissä, ja he menivät naimisiin vuonna 1975. Perheen esikoisen syntymä vuonna 1977 merkitsi suurta elämänmuutosta, ja perhe muutti Ouluun vuonna 1978. Siellä syntyi perheen toinen lapsi vuonna 1979, ja Oulusta tuli perheen koti yli kahden vuosikymmenen ajaksi.

Äitiys ja perhe olivat Helenalle elämän tärkeitä kulmakiviä, mutta hän omistautui myös työuralleen. Hän teki pitkän ja arvostetun uran verovirastossa sekä Helsingissä että Oulussa. Helena oli omistautunut vanhempi, ja vaikeampina aikoina hän teki kahta työtä varmistaakseen perheensä toimeentulon.

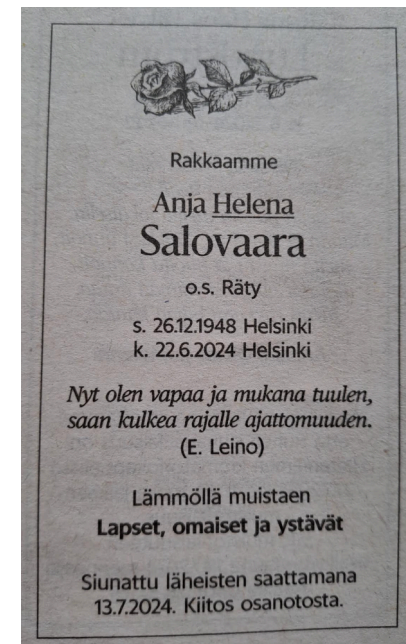
Vuosituhanneen vaihteessa, Helena päätti palata synnyinkaupunkiinsa Helsinkiin, kun siihen tarjoutui mahdollisuus. Täällä hän myös opiskeli työn ohessa merkonomiksi, mikä osoitti hänen sitkeytensä ja halunsa kehittyä jatkuvasti. Helsingissä hän jatkoi uraansa verovirastossa ja eli siellä elämänsä loppuun asti.

Helena oli myös innokas sukututkija. Hän löysi rakkaasta ystävästään tutkimuskumppanin, ja yhdessä he selvittivät sukunsa vaiheita suurella intohimolla. Näihin aikoihin Helena liittyi myös Määttästen sukuseuraan, joka oli hänelle tärkeä yhteisö.

Vapaa-ajallaan Helena sai voimaa myös koirista, joita hän hoivasi suurella sydämellä ja hän myös rakasti tanssimista suomalaisen iskelmämusiikin tahtiin. Hänen ystävällinen ja avoin luonteensa teki hänestä pidetyn henkilön kaikissa seurapiireissä. Hän kohtasi ihmiset hymyillen ja ystävystyi helposti.

Helena muistetaan sitkeänä, rakastavana ja iloisena ihmisenä, joka teki kaikkensa perheensä ja läheistensä eteen. Hänen perintönsä elää niin hänen lapsissaan kuin sukuperinteissä, joita hän vaali suurella sydämellä.

Martti Kalevi Määttänen

Martti Kalevi Määttänen syntyi 24.10.1934 Uudenkirkon Haapalan kylässä Tilda ja Kalle Määttäsén perheeseen. Hän oli perheen kuudes lapsi, perheen ollessa evakossa Lohjalla syntyi vielä pikkusisko-Eeva. Perheen uusi koti Kuusela rakennettiin Varsinais-Suomeen, Halikkoon Kumion kylään. Samaan kylään asettuivat myös Kallen kaksi veljeä Juho ja Herman perheineen.

Isä on kertonut olleensa ja asuneensa evakkoaikana ainakin näillä paikkakunnilla Vammala, Tyrvää, Halikko ja Lohja. Alakoulun hän aloitti Kumion koulussa, koulu jatkui välirauhan aikaan Uudellakirkolla ja yläkoulu taas Kumion koulussa. Kouluajastaan isä on kertonut, että siellä hän ei oppinut mitään. 16-17-vuotiaana hän kävi Turun Kristillisen opiston, joka oli sisäoppilaitos. Näiltä ajoilta isällä oli paljon hyviä muistoja ja tuota jaksoa sekä opiston opettajia hän arvosti ja sanoi, että Turun opistosta hän sai perustaidot elämiseen ja työntekemiseen.

Isä oli siis tutustunut äitiin Raisaan jo alakoulussa. Olen kuullut tarinan, että juhannuksena Paimion Karhukankareen tanssilavalla isän äidille ostama jäätelö oli alkusysäys lähes 70-vuotta kestäneelle avioliitolle. Yhteiselo alkoi äidin vanhempien vinttikamarissa Kumion kylässä Takalan talossa. Perheeseen syntyi kaksi lasta poika Jyri ja tytär Elina.

Vaari Isästä tuli jo nelikymppisenä, lastenlapsia hän sai kolme. Lastenlastenlapsia Vaari tai oikeammin Vanha-Vaari sai viisi. Lapset olivat Vanha-Vaarille tärkeitä ja aina kaapista löytyi herkkuja tarjottavaksi heille.

Nuorena Isä teki töitä esim. kansakoulun rakennustyömaalla, metsä- ja peltotöissä. Joskus 1950-luvun loppupuolella Isä hankki kaivinkoneen, jolla hän urakoi paljon muun muassa Rymättylän suunnalla. Oma pientila Kumiosta ostettiin 1960-luvun alussa ja sinne muutettiin juhannuksen aikoihin 1961. Samoihin aikoihin alkoi kiinnostus yrittäjyyteen vahvistua, kaivinkoneesta luovuttiin ja sen tilalle hankittiin salaojakone. Salaojayrittäjäys ja Hakalan tilan viljely jatkuivat eläkeikään asti.

Luonteeltaan isä oli jämpä, tarkka, rehellinen ja oikeuksistaan kiinni pitävä sekä seurallinen mies. Vieraita kävi paljon kylässä, hän oli mieluusti menossa ja juttu sekä tarinat lensivät, kun tuttuja ja ihmisiä vaan oli ympärillä. Hän osallistui aktiivisesti niin Yrittäjien, Karjalaisten, Eläkeläisten, Kristillisen opiston ja seurakunnan tapahtumiin ja retkille. Uudenkirkon pitäjäjuhlissa ja Herättäjäjuhlissa Isä ja Äiti olivat usein mukana.

Tänä syksynä hän pyysi tilaamaan itselleen uuden kartan Uudenkirkon pitäjästä, että hän näkee ja voi katsoa karttaa tarkemmin. Usein iltaisin katsoimme yhdessä karttaa, missä oli Haapalan kylä, kansakoulu, Rieskjärvi ja Laatokka.

Isän 90-vuotissyntymäpäivät juhlittiin läheisten sukulaisten ja ystävien kesken 24.10.2024. Syntymäpäivien jälkeen Isän voimat alkoivat vähitellen hiipua ja ikiuneen hän nukkui 15.12.2024.

Saattelimme Isän, Vaarin ja Vanha-Vaarin hänen viimeiselle matkalleen Paimion kirkkomaalle Äidin viereen läheisten sukulaisten ja ystävien saattelemana 4.1.2025.

Elina Isomaa, Martti Määttäsén tytär

NYKYMÄÄTTÄSIÄ: ILMARI MÄÄTTÄNEN

Julkaisemme sukutarinoita myös nykymäättäsisistä. Sukulaisiamme on viihdetaivaan tähtinä, huippu-urheiljoina Olympialaisia ja NHL-kaukaloita myöten.

Yliopistourat, julkinen sektori ja liike-elämässä menestyminen eivät ole meille vieraita. (Paavo Määttänen löysi viimeksi julkaistusta Verokoneesta yli 120 000 tienanneista 19 Määttästä!)

Nyt on vuorossa Ilmari Määttänen Helsingin Yliopistosta.

Toimitus

Ilmari Määttänen:

Määttäsen sukutaustani on Tohmajärvellä. Isäni Erkki Määttänen syntyi Tohmajärvellä, ja hänen vanhempansa Anna o.s. Gröhn ja Sulo Määttänen ovat myös Tohmajärveltä Tikkalasta. Annan isä Karl Gröhn on myös Tohmajärveltä kotoisin ja äiti Hilma Heinonen on Sortavalan

Kuokkaniemestä.

Sulo Määttänen oli Tohmajärven Kutsun kylästä. Hänen isänsä Simo Määttänen ja Hilja Heinonen. Simon lisäksi samassa talossa asui Mari-täti, sekä Simon isän veli niin kauan, kuin tämä sai hankittua oman talon ja maatilan lähistöltä. Lisäksi Simon äiti asui pihan rakennuksessa kuolemaansa eli vuoteen 1933 asti.

Sulo-ukki harmitteli, ettei kyselty

isoäitinsä juttuja tarkemmin, sillä hän oli 1850-luvulla syntyneenä 1860-luvun lopun nälänhädän aikaan sen verran vanha, että muisti tarkasti tapahtumia. Sulon lisäksi perheeseen syntyi useita lapsia, mutta hän oli selvästi muita vanhempi: Seuraavaksi vanhin oli Helmi Simonen (o.s. Määttänen), joka oli syntynyt 1926 ja kuoli toukokuun lopussa 2024 Tohmajärvellä. Muita lapsia olivat Hilja, Aili ja Paavo. Nuorimmainen oli 1938 syntynyt Reino, joka kuoli nuorena onnettomuudessa.

Sulo kuvasi lapsuuttaan onnelliseksi, mutta materiaalisesti melko kurjaksi. Nälkää hän ei nähnyt, vaikka jäikin nuorempia veljiään selvästi lyhyemmäksi. Hän olisi halunnut alkaa pitämään päiväkirjaa 1920-luvulla, mutta siitä ei tullut mitään paperin puutteessa. Hän yritti pitää päiväkirjaa sokeritoppapapereilla, mutta siitä ei tullut mitään. Sähköttömässä mökissä säästeltiin muutenkin kynttilöitä ja päreitä, joten koulun läksyt piti tehdä illalla vähäisessä valossa, hiipuvassa hiilloksessa. Uunin pankon päällä oli lämmin nukkua. Ruumiillinen kuritus sekä "sillan alle" (lattiassa olevaan luukuun) laittaminen olivat

rangaistusvalikoimassa.

Aluksi Sulo aloitti hommansa hevosreellä, mutta pian siirtyi autoilijaksi. Hän perusti oman kuorma-autokuljetusyrityksen. Sodan aikana Sulo toimi myös autonkuljettajana: välillä hän kuskasi upseereita, suurimman osan ajasta kuitenkin tarvikkeita, haavoittuneita ja kaatuneita. Hän haavoittui kranaatin sirpaleista vakavasti jo jatkosodan alussa 1941, ja sirpaleiden poisto tehtiin viinaryypyllä, nahkaremmillä raajoihin ja kapula suuhun. Muistelen, että metallinpaloja jäi kehoon myös pysyvästi.

Sulo pääsi nauttimaan

sodanjälkeisestä voimakkaasta talouskasvusta, ja yritys tuotti sen verran rahaa perheelle, että joka vuosi pääsivät 60-luvun lopulta lähtien kerran tai pari kertaa vuodessa etelään. Sulo ehti elämänsä aikana käydä monessa paikassa ulkomailla aina Miamia ja Egyptiä myöten. Sulo kykeni kuorma-autoyrittäjänä nostamaan selvästi elintasoaan lapsuuteensa verrattuna.

Sulolla ja Annalla oli kolme lasta, vanhin oli Sirkka, keskimäinen oli Erkki ja nuorin Kirsti. Kuuden laudaturin ylioppilas Kirsti opiskeli biologiksi.

Erkki opiskeli merkonomiksi ja kokeili hetken aikaa kaupallisen alan töitä, mutta kyllästyi siihen nopeasti.

Sulo kysyi Erkiltä, haluaako tämä jatkaa kuljetusyritystä, mutta Erkin kiinnostuksenkohteet olivat muualla. 80-luvun alusta asti Erkki on työskennellyt televisioalalla. Uuden alan löydyttyä hän opiskeli tiedotusoppia Tampereen yliopistossa. Aluksi hän toimi esimerkiksi dokumenttielokuvissa kuvaussihteerinä, mutta pian hän alkoi ohjaamaan ja tekemään dokumentteja itse. Välillä hän toimi hetkellisesti myös televisio-ohjaajana ja freelancerinä.

Erkki teki Ylelle dokumentteja nopeaa tahtia, ja ne olivat usein henkilökuvia mielenkiintoisista ja jollain tavalla poikkeuksellisista ihmisistä. Nytkin Yle Areenasta löytyy runsaasti Erkin tekemiä dokumentteja. Äsken näytti löytyvän 43 ohjelmaa Erkki Määttäsen nimellä Yle Areenassa, mutta ohjelmien näkyvyys Areenassa vaihtelee ajan saatossa. Osa hänen tekemistään dokumenteista puuttuu Areenasta. Erkin dokumenttielokuville on ominaista ihmisläheisyys ja ihmisten mielenkiintoisuuden esiin nostaminen. Usein aiheisiin nivoutuu henkilökuvien lisäksi myös laajempia ilmiöitä, kuten amerikansuomalaisuus, suomalaisiin kohdistuneet vainot 30-luvun Neuvostoliitossa, Suomen kalajokien patoamisen vaikutukset ja säästöjen ja suuryritysten paineessa olevan vanhushoivan tila.

Erkin harrastuksista mainittakoon purjehdus: olemme purjehtineet Karibialle ja takaisin, tosin en ollut mukana koko matkaa, sekä esimerkiksi Brittein saarten ympäri. Tällä hetkellä purjevene on Pohjois-

Espanjassa ja uusi pieni purjevene on hankittu Rääkkylään odottamaan ensi kesän pieniä purjehdusreissuja sisävesillä. Erkki asuu suuren osan ajastaan Tohmajärvellä, jossa on rakennellut mm. tonttinsa läpi kulkevasta purosta syntyviä lammikoita. Hän harrastaa aktiivisesti eläkeläisenä myös ulkomaanmatkailua.

Itse olen opiskellut Helsingin yliopistossa perustutkintoni ja tehnyt myös väitöskirjani siellä. Graduni tein sosiaalisesta oppimisesta seeprakaloilla Wienissä Konrad Lorenz -instituutissa ja yhden kesän olin myös harjoittelussa Leipzigin Max Planck -instituutissa auttamassa ihmisapinoiden ja koirien tutkimuksessa, mutta sen jälkeen olen tutkinut vain ihmisiä.

Väitöskirjani tein Liisa Keltikangas-Järvisen tutkimusryhmässä psykologian laitoksella. Väitöskirjan aiheena oli melko harvinaisen, geneettisesti periytyvän rytmihäiriöoireyhtymän, pitkä QT-oireyhtymän yhteys psykologiaan liittyviin tekijöihin, kuten yksilön kokemaan stressiin ja hänen luonteensa stressiherkkyyteen. Vain osa rytmihäiriöoireyhtymämutaation kantajista saa koskaan oireita, joten tutkimme, poikkeavatko oireiset oireettomista jollain tavalla. Havaitsimme, että luonteeltaan sekä oireiset että oireettomat rytmihäiriöoireyhtymämutaation kantajat ovat hieman muita ihmisiä stressiherkempiä, mutta vaikuttaisi siltä, että oireiset ovat kokeneet elämässään enemmän stressiin liittyviä negatiivisia

asioita, kuten pitkittynyttä stressiä, haitallisia elämäntapahtumia ja masennusta.

Väitöskirjani jälkeen tutkimukseni on usein liittynyt esimerkiksi persoonallisuuteen, tunnetiloihin, subjektiiviseen ja mitattuun stressiin ja hyvinvointiin. Minulla on ollut useita tutkimushankkeita kilpaillulla ulkopuolisella tutkimusrahoituksella, joista pari viimeisintä on liittynyt sisun tutkimukseen. Olemme hankkeessamme kehittäneet sisukyselyn, jota on hyödynnetty esimerkiksi ihmisten hyvinvoinnin tutkimuksessa.

Sisukyselyssämme on kaksi pääosaa: hyödyllinen ja haitallinen sisu. Kuten voi arvata hyödyllinen sisu on yhteydessä usein parempaan hyvinvointiin, vähäisempään stressiin ja työstressin kokemukseen ja vähäisempään masennusoireiluun. Haitallinen sisu puolestaan on usein yhteydessä monenlaiseen hyvinvoinnin kannalta negatiiviseen. Syytä yhteyksille emme vielä tiedä, mutta haitallinen sisu todennäköisesti liittyy tietynlaiseen joustamattomuuteen, jossa itseään altistetaan kuormitukselle ja stressille, joka menee oman sietokyvyn yli. Haitallinen sisu oli yhteydessä jopa suurempaan opintojen keskeyttämishalukkuuteen saksalaisessa opiskelija-aineistossa.

Koska **kehittämämme sisukysely on havaittu hyväksi**, sitä on myös sovellettu ahkerasti erilaisissa

aineistoissa. Olemme havainneet, että se toimii niin opiskelija-aineistoissa, korkeasti koulutettujen tietotyöläisten aineistossa, korkeasti koulutettujen esihenkilöiden aineistossa, teollisuustyöntekijöiden aineistossa ja palvelualan työntekijöillä. Lisäksi sisukyselyä on hyödynnetty Australiassa, Saksassa ja Espanjassa hyvällä menestyksellä. Ei siis ole niin, että mainitut sisun ja hyvinvoinnin yhteydet tai sisukysely ylipäättään toimisivat vain tietynlaisissa aineistoissa vaan sisu melko universaali myös muiden kielialueiden ihmisille hyödyllinen käsite.

Tällä hetkellä työskentelen yliopistonlehtorina Helsingin yliopistossa, mutta olen suurimman osan väitöskirjatyöni jälkeisestä ajasta ollut yliopistotutkija. Olen persoonallisuuden, työn ja terveyden psykologian dosentti. Opetukseni liittyy terveyteen, hyvinvointiin, persoonallisuuteen, työn psykologiaan ja evoluutiopsykologiaan. Jälkimmäinen mainittu asia on ollut minulla kiinnostuksenkohteena pitkään ja olen tehnyt aiheeseen liittyviä sivutoimisia tutkimuksia ja niihin liittyviä julkaisuja ja konferenssiesityksiä.

Minusta **tutkijana toimiminen** on todella mielenkiintoista! Negatiivisiin puoliin kuuluu epävarmuus rahoituksesta ja jatkuvat pätkätyösopimukset. Älyllisesti yliopisto on ollut opintojen alusta lähtien erityisen mukava paikka

minulle. Kävin heti opiskelujen alusta asti lähes kaikkien tiedekuntien kursseilla, ja lopullisessa tutkinnossani oli niin paljon sivuaineita (7) ja muita oheisopintoja, etten saanut niitä kaikkia mahtumaan sisälle tutkintoon. Erityisen paljon kursseja olen opiskellut biologiaan liittyen.

Isältäni olen oppinut sen, että kannattaa tutkiskella omia kiinnostuksenkohteitaan, ja tehdä töitä niihin liittyen. Lisäksi isäni on esimerkillään ja asenteellaan osoittanut, että mikä tahansa on mahdollista, jos vain kiinnostusta ja innostusta löytyy.

Tähän mennessä olen lähinnä edennyt suuntaan, joka on tuntunut kiinnostavalta tai mielekkäältä sen sijaan, että ajattelisin vaikkapa sitä, mistä hommasta saisi eniten palkkaa. Työssäni parasta koen sen, että voin toteuttaa älyllistä uteliaisuutta ja luovuutta tavalla, jota ei oikeastaan mikään muu ammatti mahdollista.

Ilmari Määttänen

Pappa ja Poika.

Lapsuusmuistoni 1950- luvun alkupuolelta

HENKILÖT:

- **Johannes Määttänen, s.1887**
Muolaa, evakkomatkan jälkeen perheensä asettui pientilalle Sääksmäelle noin 5 km Valkeakosken kauppalasta
- **Timo Määttänen, s. 1946**
Punkalaidun, kesän vietossa mummolassaan, kotinsa Urjalassa
- **Tärkeissä sivuosissa: tie, polkupyörä, Sääksmäki, Valkeakoski, kirkko, kanava, Roine-laiva, Myllypirtti**

On kesä 1950- luvun alkupuolella. Aamu sunnuntain. Auringon hehku jo korkealla. Pieni poika istuu jalat harallaan polkupyörän tarakalla. Hiekka rahisee renkaiden alla, kun pappa polkee rytmikkäin, nykivin liikkein mustaa pyöräänsä. Ainontietä pitkin kohti nuoren tehdaskauppalan keskustaa. On jyrkkiä ylä- ja alamäkiä. Pappa jaksaa. Poika pitää tarkkaan huolta, että jalat pysyvät harallaan. Pyörän pinnat muuten jalkaa haukkaa. Kauppala lähestyy. Tie levenee. Tuoksuu oudolta... happamalta? "Lipeää",

sanoo pappa, "pyssyyt nuo tiepölyt aisoissaa". Vielä viimeinen mäki. Iso. Jyrkkä. Nousemme pyörän päältä pois. Pappa pyörää taluttaen, minä vierellä kävellen. Mäen päällä taas polkimille ja minä tarakalle. Loppumatka alamäkeä ison sillan yli. Alapuolella laajat virtaavat vedet. Tehdas. Kanava. Laivoja. Pappa ei pysähdy.

Kirkko näkyy jo. Kohta mekin kirkon ovella. Raskas ovi avautuu vaivoin. Parkaisten. Mennään sisälle korkeaan ja avaraan huoneeseen. Lakki pois, kun ollaan kirkossa. Väki jo virttä veisaa. Takariviin. Istun

papan viereen. Pappa kumartuu. Nöyrä hetki Korkeimmalle. Pappi saarnaa maailman synneistä ja paholaisesta. Mutta Jeesus meidät pelastaa. Antaa synnit anteeksi Häneen uskoville. Pappa tekee lähtöä kesken veisuun. Päästään pois. Ulos. Onkohan Jeesus nyt vihainen? Onneksi pappi sanoi, että Jeesus rakastaa meitä niin paljon... Poika ainakin oli poislähdöstä mielissään. Lapsi pitkästyy. Pappa ottaa puseron taskusta pikku pullon. Kamferttia. Sydämelle.

Pyörän selkään taas. Kanavalle. Laiva. Roine. Lipuu sulkuihin. Salku avautuu hitaasti. Vesi nousee kohisten. Roine kohoaa veden mukana. Matkustajat vilkuttavat kannella. Mekin rannalla. Laiva jatkaa uusiin vesiin. Vielä pieni matka pyöräillään. Myllypirttiin. Pommacille. Kultainen juoma. Happoisen kirpeää. Hyvää. Istumme vähin puhein. On aika lähteä. Pyörän polkimille pappa. Poika tarakalle. Muistaa. Jalat haralle. Tielle, yli sillan. Kohti mummolaa. Ylämäet, alamäet. Tien tummentanut lipeä tuoksuu edelleen. Tie kapenee. Sora rahisee taas renkaiden alla. Jää muistiin.

Ollaan pian mummolassa. Kummitäti laskee leikkiä. Naurahtaa. Arvaten. Kesken varmaan papan kirkonmenot taaskin jäi. Vaan poikapa oli onnessaan. Roine ja Pommac mielessään. Pappa vain myhäili hiljalleen - tiesi Jeesuksen käskyä noudattaneen lapsen kaltaiseksi tullessaan.

Timo Määttänen

Allekirjoittaneelta kirjaa on edelleen saatavilla, 0407789441.

Rauhallista vuotta 2025!

Matilda Kakon tarina

Sukututkijamme **Paavo Määttänen** on selvittänyt, että kanneljärveläisistä enemmistö on tavalla tai toisella määttässukuisia. Isoisäni on nimeltään **Risto Määttänen** ja hänen puolisonsa **Karoliina Kakko**. Karoliinan isän (Herman) äiti on kuitenkin Anna Määttänen (4.12.1810). Myös Karoliinan äidin (Katri Havia) isoäiti on Määttänen.

Tämä tarina kertoo kuitenkin Karoliinan pikkusiskosta Matildasta. Tyttäret olivat syntyneet Uudenkirkon (myöh. Kanneljärvi) Hämeenkylässä, Karoliina 16.9.1881, Matilda 13 vuotta myöhemmin 19.9.1894. Molemmat työskentelivät nuorena Pietarissa.

Ja Matilda jäi sille tielleen . . .

Kaikki alkoi rautatiestä, jonka merkitystä Kannaksen elämään **Esa Seppänen** on ansiokasti kuvannut rautatien kirjassaan "Kannaksen rautainen ihme" (2018). Aineistona on isänsä Unto Seppäsen tuotanto.

Kun Suomen toinen rautatie luotiin 1870 Riihimäeltä Pietariin, se kulki Kanneljärven kautta, jossa oli Uudenkirkon asema ja 2 pysäkkiä (Lounatjoki ja Mustamäki). Uudistuneella Pietari-yhteydellä oli kaksisuuntainen vaikutus. Pietarin rikkaat rupesivat viettämään kesäänsä Karjalan kannaksella. Huviloidan määrä oli noin 10 000 ja kesävieraita oli jopa 100 000. Tämä tarjosi työtehtäviä paikallisille

ajureille ja tavarantoimittajille.

Pietarin kasvu tarjosi tavaratoimituksia suomalaisille jo ennen junayhteyttä, mutta junayhteys moninkertaisti liikenteen ja mahdollisti työpaikkaliikenteen valtakunnan pääkaupunkiin. 1890-luvulla Pietarissa oli Helsingin jälkeen eniten suomalaisasutusta.

Molemmat isäni vanhemmat työskentelivät Pietarissa. Risto oli eräänlainen ikkunasaneeraaja, ja Karoliina työskenteli ompelijana mm. Pietarhovissa - yhdessä pikkusiskonsa kanssa. (Siellä isovanhempani kaiketi tapasivat.)

Karoliina piti myös kieltä taitavana kesäisin kioskia kesävieraille.

Karoliina asettui Kanneljärvelle 1900-luvun alussa, mutta Matilda jäi Venäjälle. Raja sulkeutui 1918, eikä tämän jälkeen Matildan vaiheista tiedetty mitään. Sukuarkistossa kirjoitettiin lyhyesti "Venäjällä".

Yllättävä yhteydenotto

2010 keväällä serkkuni **Keijo Määttänen** sai YLE:n kautta yhteydenoton, jossa tiedusteltiin, onko Matilda Kakon jälkeläisillä mahdollisesti sukulaisia Suomessa. Yhteydenotto tuli Ukrainasta TV-ohjelmasta "Löydä sukulaisesi!".

Ja olimmehan me!

Muutaman Ukrainasta tulleen Skype-videopuhelun jälkeen sovittiin sukutapaaminen kesällä 2010 Pietariin. Otin yhteyttä kaikkiin serkkuihini, mutta lopulta matkalle lähtivät vain minä ja Keijo.

Suomen asemalla (kuva) meitä oli vastassa pikkuserkkumme Irina, hänen poikansa Jevgeni ja miniänsä Olga, pikkuserkkumme Tamara, hänen tyttärensä Olga ja vävynsä Gordej sekä pikkuserkkumme Evgenien poika Aleksei Kakko ja vävy Mauri Tuominen.

Gordej Kimmel, Olga, Jevgeni ja Irina Vlasova, Mauri Tuominen, Tamara Sokola, Olga Kimmel ja Aleksei Kakko

Tapaamisemme yhteydessä tutustuimme heidän kanssaan Pietariin ja Pietarhoviin, vierailimme Kanneljärven kirkolla, Hämeenkylässä (heille tämä oli ensimmäinen käynti Matildan kotiseudulla) ja Terijoella. Matkan kruunasi vierailu Irinan kotona Sosnovyi Borissa.

Sosnovyi Borissa tehtiin myös sukuselvityksiä.

Matilda oli nainut venäläisen Mihail Kuznetsovin, jonka kanssa hän sai Pietarissa neljä tytärtä: Vera (1916), Nadezhda (1919), Olga (1923) ja Alexandra (1928).

Annetaan *Olga Kimmelin* kertoa:

"Ennen vallankumousta Matildalla ja hänen miehellään oli majatalo, jossa kadetit yöpyivät, sitten se lopetettiin Neuvostovalan aikana. Suuren isänmaallisen sodan aikana Olga, Alexandra ja Matilda evakuoitiin Uralille.

Sodan jälkeen he asuivat pysyvästi Pietarissa, Rakopezhin kylässä.

Valitettavasti Matildan nuoruuden valokuvia ei ole säilynyt. Kun he olivat matkalla evakuointiin, junassa heidän matkalaukkunsa tavaroineen ja valokuva-albumeineen varastettiin."

Matildan vanhuudenkuva

Matildan tyttärien kohtalot vaihtelivat.

Vera, Matildan vanhin tytär, työskenteli kokkina Metropol-ravintolassa ennen sotaa. Sodan ensimmäisistä päivistä lähtien hänet vietiin rintamalle, ja hänen kaksi tyttärtään sijoitettiin orpokotiin, jossa he kuolivat Leningradin piirityksen aikana. Se sukuhaara päättyi, vaikka Vera itse eli vuoteen 1998.

Myös **Nadezhda** taisteli sodassa. Nadezhdalla on yksi tytär, Irina Vlasova. Tämä hoiti äitiään ja Matildaa Sosnovyi Borissa. Matilda kuoli 1976 ja Nadezhda 2002. Irinalla on yksi poika Jevgeni Vlasov, joka perheineen asuu nyt Sosnovyi Borissa.

Olga nai Neuvostoliiton armeijan kapteenin (Daniil Nikolaev). He asuivat koko elämänsä Pietarissa. Vanhin tytär Valentina asui Valko-Venäjällä, poikansa Mihail Pietarissa. Toinen tytär Tamara Sokol asuu Ukrainassa, kuten hänen poikansa Vitaly perheineen. Tamaran tytär Olga Kimmel muutti perheineen Ukrainasta Pietariin.

Alexandra oli Matildan tyttäristä nuorin ja kuoli 2011. Sodan jälkeen Alexandra työskenteli koko ikänsä pääkirjanpitäjänä parkkipaikassa Pietarissa. Hänellä oli kaksi poikaa: Vladimir ja Evgenie Ivanov, joista Vladimir elää perheineen Pietarissa.

Teppo Määttänen ja Olga Kimmel

Matilda Hermannintytären hauta Sosnovyi Borissa

MÄÄTTÄSTEN SUKUSEURA RY

Määttästen Sukuseura perustettiin Salossa 11.6.2000. Tänä vuonna täytämme 25 vuotta!

Sääntöjen mukaan Sukuseuran tarkoituksena on selvittää suvun vaiheita ja historiaa, vaalia suvun perinteitä ja edistää yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Järjestämme kokouksia, sukupäiviä, retkiä ja muita toimintaan soveltuvaa. Keräämme ja arkistoimme sukua koskevaa tietoutta, harjoitamme julkaisutoimintaa ja pidämme luetteloa suvun jäsenistä.

Määttästen suku on suurimmalta osaltaan kotoisin Karjalan kannakselta, lähinnä Kanneljärveltä, Uudeltakirkolta ja Muolaasta. Olemme evakkosuku.

Sukuseura koostuu jäsenistä, joiksi hyväksytään sukuun kuuluvat jäsenhakemuksen perusteella. Sukukokous 3 vuoden välein valitsee vuosittain kokoontuvan Sukuneuvoston, joka taas valitsee hallituksen, hyväksyy toimintasuunnitelman yms. Seuraava sukukokous on Muurlan Seurakuntatalolla sunnuntaina 25.5.2025 klo 11.

Sukuseuran avoin sivusto on maattassuku.fi, jonne kerätään Sukuseuraan liittyvä informaatio.

Luetteloa suvun jäsenistä eli sukuauuluja ylläpitää tällä hetkellä Outi Ritari (outiritari@gmail.com 040 836 6125).

Sukukirjaan (2000) on koottu sukutaulut ennen evakkoaikaa. Sen lisäksi kirja sisältää runsaasti tietoa sukumme ja entisen kotiseutumme varhaisvaiheista.

Voit tilata sukukirjan Riitta Kotilaiselta (riitta.h.kotilainen@gmail.com, 050 541 1167). Hinta on 30 euroa. Hintaan lisätään postituslaatikon hinta. Eriomainen lahja esim. uusille ylioppilaille!

Sukuviiri on myös mitä mainioin lahja. Pöytästandaariissa on sukumme vaakuna. Sukuviirin hinta on 30 €. Sitäkin saa Riitalta.

Sukuseuran lehteä pyritään julkaisemaan vuosittain, nyt lukemasi "Me Määttäset" on toinen (2 - 2025). Edellinen numero avautuu osoitteessa bit.ly/MeM.

Facebook-ryhmä "Määttästen Sukuseura ry" löytyy osoitteesta <https://www.facebook.com/groups/maattassuku>.

Mitä seuraavaksi?

1. Jos et ole jäsen, liity vaikka heti osoitteessa maattassuku.fi.
2. Ilmoittaudu ja tule Muurlan sukukokoukseen.
3. Ota yhteyttä hallituksen jäseniin. Kaipaamme erityisesti nuorempia "diginatiiveja" moninaisiin tehtäviin.

Toimitus

Muurla

Määttästen Sukuseuran sukukokous ja 25-vuotisjuhla on Muurlan Seurakuntatalolla sunnuntaina 25.5.2025 klo 11. Lisätietoja löydät sivustolta maattassuku.fi, jossa myös ilmoittautumislomake.

Muurla sijaitsee noin 10 km Salon kaupungin keskustasta. Se kuuluu nykyään vuoden 2009 suuren kuntaliitoksen jälkeen Saloon. Muurlan kunta oli itsenäistynyt 1869 vuonna Uskelasta.

Kun Muurla liittyi Saloon, siellä asui noin 800 henkeä, mutta sodan jälkeisinä huippuvuosina asukkaita paljon enemmän.

Esimerkiksi vuonna 1957 1761 henkeä.

Muurlan vanhimmasta asutuksesta on merkkejä Kirkonkylän lähellä sijaitsevalla muinaismuistoalueella, josta on löydetty mm. hirvenpääristi, joka on ajoitettu noin vuosille 400-500 jKr.

Ensimmäiset maininnat Muurlasta ovat vuodelta 1407, jolloin mainitaan metsäisenä seutuna.

Nykyään Muurlaan halkoo avara peltomaisema pohjoisesta Ylisjärven ympäriltä ja kuivatun entisen alisen järven alueelle. Toisaalta peltomaiseman molemmin puolin sekä idässä että lännessä kohoavat jylhät metsäiset hiekkaharjut. Muurlassa on kauniita järviä ja lampia. Kirkonkylä on Ylisjärven itärannalla.

Vanhimmat tilat on mainittu veroluetteloissa jo 1300 -luvulla.

Muurla kuului aiemmin Uskelan seurakuntaan, mutta sen ensimmäinen kirkko rakennettiin jo 1741. Jo tätä ennen oli vuonna 1722 valettu kello kiinnitetty suureen mäntyyn kirkon mäellä. Nykyinen kirkko valmistui vuonna 1836 ja nykyisen muotonsa se sai 1936.

Muurlassa toimii kansanopisto

Muurlaan asutettiin sodan jälkeen pääosin kanneljärvisiä evakkoja.

Heidän oli varmaan helppo asettua

Muurlaan, jossa on paljon maisemallista samankaltaisuutta Kanneljärven vaihtelevien pelto-, järvi- ja lehtomaisemien kanssa. Alun pienten kielivaikeuksien jälkeen tulivat alkuasukkaat ja evakot hyvin toimeen keskenään. Eipä Muurlassa enää taida olla montaa taloa, jossa ei olisi myös karjalaista verta.

Melkoinen osa sodan jälkeen Muurlan hautausmaalle haudatuista on joko Kanneljärvellä syntyneitä tai heidän perheenjäseniään. Lähes kaikki näistä kuuluvat jollain tavoin Määttässukuun.

Muurlan kirkolle voi ajaa kolmea eri kautta. Turusta ja Helsingistä pääsee moottoritietä Muurlan liittymään ja siitä 110-tien yli suoraan kirkolle. Salosta ja Perniöstä voi ajaa Kiskontietä Muurlantielle ja sitä kirkolle.

Inkoon ja Tammisaaren suunnasta tulevat pääsevät kääntymään Kiskontieltä jo aiemmin Kaukolantielle ja sitä myöten Muurlan kirkolle. Tiet ovat mutkaisia eikä päällysteen kunto aina ole paras mahdollinen, mutta näköalat ovat mahtavat.

Muurla on yksi Salonseudun helmiä. Olen ylpeä synnyinpitäjästäni!

Kirsi Laine

Määttästen Sukuseura ry 25 vuotta SUKUKOKOUS - Kaikille sukuun kuuluville

Aika: sunnuntai 25.5.2025 klo 11

Paikka: Muurlan seurakuntatalo, Uotilantie 1, 25130 Muurla

11:00

Esittelyt

Sukukokouksen avaus - sääntömääräiset asiat

12.00

Lounas ja kakkukahvi.

13:00

Juhlapuhe: Karjalan Liiton vpj. Pekka Määttänen.

Musiikkiohjelmaa: Helena Määttänen

Kiertokävely

Ilmoittautuminen osoitteessa:

maattassuku.fi/sukukokous-ja-25-vuotisjuhla/

Osallistumismaksut:

Sukuseuran jäsenet: 30 €, muut +10 €.

Saman perheen muut: - 5 €